

НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ КУРСАНТІВ ДСНС УКРАЇНИ

Демент Максим Олександрович

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри організації та технічного
забезпечення аварійно рятувальних робіт,
Національний університет цивільного захисту України

Професійна діяльність курсантів у вищих навчальних закладах Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України) спрямована на ліквідацію аварій, пожеж, рятування людей, знешкодження боєприпасів тощо. У багатьох випадках життя та здоров'я постраждалого населення залежить від ефективних та надійних дій працівників ДСНС України. Тож підготовка курсантів до професійної діяльності має бути ефективною. Звертаємо увагу на те, що в «Концепції забезпечення якості вищої освіти України» наголошується на необхідності забезпечення потужного інформаційного поля, створеного за допомогою сучасних інформаційних технологій, як єдиного можливого способу еволюції української вищої освіти.

Специфіка професії офіцера, високий рівень його соціальної відповідальності, пов'язаної з виконанням ризиконебезпечних завдань в екстремальних умовах щодо забезпечення державних інтересів зумовлюють особливості професійної діяльності. Аналіз практики професійної підготовки майбутніх офіцерів ДСНС України дає підстави свідчити, що створення сприятливого освітнього простору для курсантів не завжди віднаходить висвітлення у професійній підготовці, що не сприяє різнобічному й гармонічному розвитку особистості майбутнього офіцера, подальшій ефективній професійній діяльності.

Не викликає сумніву, що питання професійної діяльності мають тенденцію розглядатися у взаємозв'язку з іншими педагогічними і соціальними явищами в суспільстві. Оскільки сфера освіти існує не ізольовано, а в певному соціальному просторі, що в значній мірі визначає її розвиток і функціонування, то й освітні системи, знаходячись в певних умовах, виявляються залежними від них. Тому освітній простір є специфічною умовою існування систем освіти, що визначає суть їх розвитку. Як теоретична форма існування освітніх систем все частіше називається освітній простір [1].

При створенні освітнього простору необхідно врахувати здобутки інтеграції цивільної і військової освіти, що задовольняє індивідуальні потреби кожного курсанта, викладача, офіцера. Цивільна та військова освіта постійно залишаються в центрі уваги вищої освіти. Інтеграцію цивільної та військової освіти можна розглядати в різних аспектах взаємодії військової освіти з надбанням цивільної в контексті освітнього простору: в історичному контексті, на рівні соціуму; на рівні конкретних соціальних установ, інститутів чи сфери

середовища розвитку особистості (курсанта); на рівні вищих навчальних закладів, міжпредметного зв'язку навчальних дисциплін тощо.

Як зазначає дослідник А. Капля, не всі спроектовані командирами і вихователями ситуації (завдання) будуть затребувані і реалізовані. Частина курсантів може віддати перевагу одним ситуаціям, частина взагалі не зможе реалізувати себе у запропонованих умовах, для іншої категорії взагалі потрібні переважно корекційні форми впливу, але в цілому різноманітність завдань і їх постійна поява забезпечить максимальне залучення курсантів у процес їх реалізації [2].

Отже, є всі підстави з визначенням особливостей, які характеризують освітній простір курсантів ДСНС. До них можна віднести наступні: національна система воєнізованої освіти, соціальне замовлення суспільства; організаційна система об'єднання курсантів, викладачів, офіцерів, що включає методи угруповання, структуру управління, розподіл обов'язків; система навчально-виховного процесу, що включає цілі професійної освіти, навчальні плани, методи, засоби навчання.

Будь-які контакти із зовнішнім світом, оточенням і освітнім простором впливають на курсанта позитивно або негативно, тому вкрай необхідно збільшити позитивний навчально-виховний потенціал освітнього простору. З огляду на це виділяємо два основних складника освітнього простору.

Організаційно-управлінський складник освітнього простору передбачає матеріально-технічне та навчально-технологічне (методи, форми, засоби навчання, освітні технології тощо) забезпечення освітнього процесу; координацію взаємодії «курсант–викладач–офіцер», адміністрація, представники служб ВНЗ (бібліотеки, інформаційного класу, методичних кабінетів тощо); створення сприятливих умов для професійної діяльності кожного курсанта; удосконалення готовності до професійної діяльності офіцерів і викладачів.

Змістово-інформаційний складник забезпечує інформаційне поле, супровід, забезпечення освітніх потреб курсантів і спрямований на опанування курсантами необхідними компетенціями, формування майбутніми офіцерами необхідних навичок (інформаційних, операційних, організаційних тощо відповідно нормативних документів), насамперед, засобами інформаційних технологій. У взаємодії соціальних суб'єктів між собою і з суб'єктами переважають письмові засоби (накази, інструкції і т.і.), у взаємодії індивідуальних і групових суб'єктів переважають усні засоби. Засоби інформаційних технологій сприяють організації і розвитку змісту освітнього простору.

В результаті проведеного дослідження ми дійшли висновку про необхідність створення сприятливого освітнього простору для курсантських підрозділів у процесі підготовки до професійної діяльності. Підготовка курсантів, командирів підрозділів, професорсько-викладацького складу є частиною єдиної професійно-педагогічної підготовки і передбачає взаємодію в освітньому просторі, що дозволяє конструктивно впливати на професійну діяльність для виконання комплексу навчально-виховних завдань. Безперечно, створення освітнього простору буде успішним, якщо сприятиме забезпеченню співвідношення між

суспільною значущістю професії рятувника і її особистісним сенсом для курсанта, між службовою і навчальною діяльністю і уявленнями курсанта про них, досягненню позитивних результатів в службі й навчанні, опануванні інформаційних технологій, засобів сучасного зв'язку, розвитку самоосвіти.

Список літератури

1. Демент М. О. Професійна підготовка майбутнього офіцера до взаємодії в освітньому просторі. *Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис*: зб. наук. праць. Додаток 4, том IV (16). К., 2009. С. 125–130.
2. Капля А. М. Організаційно-педагогічні умови соціалізації курсантів у вищому навчальному закладі МНС України: автореф. дис. . канд. пед. наук : 13.00.05. К., 2008. 18с.
3. Ткач Т. В. Психологічні засади проектування освітнього простору особистості: автореф. дис. докт. псих. наук 19.00.07. К., 2010. 50 с.